

CEA MAI MARE CACEALMA CACEALMA

Traducere
din engleză de
Raluca Chifu

**MARIA
KONNIKOVA**

Cuprins

Cuvânt-înainte	11
MAI PUȚINĂ CERTITUDINE, MAI MULTĂ CĂUTARE	
Preludiu	15
LAS VEGAS, IULIE 2017	
O miză mai mare	21
NEW YORK, SFÂRȘITUL VERII LUI 2016	
Nașterea unei cartofore	49
BOSTON, TOAMNA LUI 2016	
Arta de a pierde	65
NEW YORK, TOAMNA LUI 2016	
Mintea unui strateg	87
NEW YORK, SFÂRȘITUL TOAMNEI LUI 2016	
O lume a bărbaților	115
NEW YORK, IARNA LUI 2016	
Fără serii proaste	139
LAS VEGAS, IARNA LUI 2017	
Cum să pierdeți milioane de dolari cu un mesaj	161
LAS VEGAS, IARNA LUI 2017	
O afacere cu povești	179
LAS VEGAS, MARTIE 2017	
Cartoforul și tocilarul	195
MONTE CARLO, APRILIE 2017	

Arta indiciilor	219
NEW YORK, MAI 2017	
Citindu-mă pe mine însămi	235
NEW YORK, MAI-IUNIE 2017	
Destabilizare completă	253
LAS VEGAS, IUNIE-IULIE 2017	
Zile de glorie	297
BAHAMAS, IANUARIE 2018	
Inima bestiei jocurilor de noroc	321
MACAO, MARTIE 2018	
Sofismul ludic	353
LAS VEGAS, IUNIE 2019	
Glosar de termeni din poker	363
Mulțumiri	369

Încăperea e o mare de oameni. Capete plecate, fețe gânditoare, multe ascunse de ochelari de soare, pălării, glugi, căști imense. E greu de aflat unde se termină corpurile și unde începe verdele meselor de joc. Mii de trupuri stau, aparent în dezordine, pe scaune luate parcă dintr-un catalog cu sufragerii din anii 1970: tapițerie cu model portocaliu și muștar, picioare auriu, un cadru aproape pătrat. Luminile de neon țipătoare suspendate pe grinzi improvizate fac locul să arate ca interiorul unui spital care încearcă din răspuțuri să pară festiv. Totul e puțin uzat, puțin demodat, puțin zdrențuit. Singurele indicii ale unui scop mai profund sunt numerele codificate pe culori care atârnă de niște sfori din tavan. Avem grupul portocaliu, grupul galben, grupul alb. Fiecare placă are un număr și, sub el, o poză cu un jeton de poker. Mirosul închis de cazinou umple sala: mochetă veche, pudră, un parfum dulceag, ușor siropos, mâncare prăjită rece și bere răsuflată, aroma metalică de neconfundat a mai multor mii de trupuri epuizate care împart același spațiu de dimineață.

Dincolo de atacul asupra simțurilor, inițial e greu de stabilit motivul pentru care ceva e ciudat. Apoi îți dai seama: e o liniște stranie. Dacă ar fi o petrecere adevărată, te-ai aștepta la nenumărate voci, zgomot de scaune, pași cu ecou, dar aici e doar o energie agitată. Poți să miroși, să auzi, să guști tensiunea. Și cu siguranță o simți cum își face loc în stomacul tău. Un singur sunet se aude în cameră, amintind de ritualul de curtare al grierilor de vară. E sunetul jetoanelor de poker.

E prima zi a celui mai mare turneu de poker al anului, Evenimentul Principal de la World Series of Poker. Aceasta e Cupa Mondială, Mastersul, Super Bowl, doar că nu trebuie să fii un atlet supererou ca să participi. E un campionat deschis tuturor. În schimbul a zece mii de dolari, orice om din lume poate să se înscrie și să-și încerce șansa la gloria pokeristică: titlul de campion mondial și un premiu care depășește 9 milioane de dolari. Dacă din întâmplare ești britanic sau australian, nici măcar nu plătești impozit. Pentru jucătorii de poker profesioniști și amatori deopotrivă, e apogeul carierei lor. Dacă reușești să câștigi Evenimentul Principal, ți-ai asigurat un loc în istoria pokerului. Stai la masă cu cei mai buni și ai șansa la cel mai mare și mai prestigios premiu din lumea jocului. Unii dintre cei din sală strâng bani de ani întregi ca să-și încerce norocul.

E aproape sfârșitul zilei. Din câteva mii de oameni care s-au înscris în etapa inițială de azi (vor să joace atât de mulți, încât zilele de început trebuie împărțite în etape ca să încapă toți; visul e scump, dar îngrozitor de atrăgător), mulți au ieșit deja, rămași lefteri, după cum se spune în poker. Cei rămași se concentrează să prindă ziua a doua. Nu vrei să joci toată ziua doar ca să pierzi cu câteva minute înainte de sfârșit și să pleci cu mâna goală. Toată lumea urmărește punga magică, o pungă cu zip din plastic transparent în care cei destul de norocoși ca să fi trecut în ziua următoare a unui turneu de mai multe zile își pot pune jetoanele. Îți scrii numele, țara de origine și numărul de jetoane la exterior, cu litere mari și entuziaste, apoi tragi de banda adezivă dubioasă ca să sigilezi porcăria de pungă. Pe urmă faci poza obligatorie pentru rețelele sociale, cu numărul de jetoane, și adaugi hashtagul #WSOP, după care te prăbușești epuizat într-un pat anonim de hotel.

Dar n-am ajuns încă în faza de sigilare și etichetare. Mai sunt două ore de joc. Două ore întregi. Se pot întâmpla multe

în două ore, motiv pentru care o masă iese în evidență. Opt jucători stau așa cum trebuie, primindu-și cărțile și făcând ce fac cu ele jucătorii de poker. Dar un scaun singuratic de la mijlocul mesei, locul șase, rămâne gol. N-ar fi nimic remarcabil în condiții normale: scaunele goale apar când un jucător iese din joc și n-a sosit încă unul nou care să-i ia locul. Însă în cazul de față n-a plecat nimeni. Pe fetru verde din fața scaunului gol stau mai multe stive ordonate de jetoane, aranjate de la valoarea cea mai mare la cea mai mică, codificate după culoare de la stânga la dreapta. Cu fiecare mână împărțită, dealerul se întinde, ia prețioasa miză inițială* (suma obligatorie pe care toți cei de la masă trebuie s-o plătească la fiecare mână ca să vadă cărțile), apoi depune două cărți care sunt apoi aruncate brusc în grămada de rebuturi, deoarece nu e nimeni acolo să le joace. Cu fiecare rundă, stiva ordonată de jetoane se micșorează, dar scaunul rămâne gol. Ce fel de idiot plătește 10 000 de dolari ca să se înscrie la cel mai prestigios turneu de poker din lume și apoi nu se prezintă? Ce fel de tont trebuie să fii ca să-ți permiți să „decazi” (termenul pentru situația în care îți lași jetoanele să scadă, deoarece nu joci nicio mână) în mijlocul Evenimentului Principal?

Regret să vă spun că acest geniu era autoarea cărții de față. În vreme ce toți cei de la masă făceau speculații cu privire la soarta mea, eu mă aflam pe podeaua băii Hotelului și Cazinoului Rio, în poziție fetală și, în lipsa unui termen mai rafinat, îmi vomam mațele. Să fi fost toxiinfecție alimentară de la sosul guacamole pe care știam că n-ar fi trebuit să-l mănânc la cina de la localul mexican din josul coridorului? O reacție violentă la stres? O indigestie întârziată? Cine știe?! Însă eu pariam pe o migrenă.

* Termenii de specialitate se regăsesc în glosarul de la finalul cărții (n.t.).

Mă pregătisem la infinit. Luasem în calcul toate eventualitățile, inclusiv – desigur – migrena. Am suferit toată viața de migrene și n-aveam de gând să las nimic la voia întâmplării. Luasem preventiv Advil. Făcusem yoga dimineața ca să mă relaxez. Meditasem. Dormisem nouă ore. Reușisem chiar să mănânc în pauza de seară, deși emoțiile îmi spuneau să evit orice hrană. Și totuși apăruse.

Așa e în viață. Faci tot ce poți, dar în final unele lucruri se încăpățânează să nu fie sub controlul tău. Nu poți lua în calcul ghinionul prostesc. După cum se spune, când omul își face planuri, Dumnezeu râde, iar eu auzeam clar niște hohote de râs.

Motivele pentru care mă interesa din start pokerul erau să înțeleg mai bine granița dintre abilități și noroc, să învăț ce puteam și ce nu puteam controla, iar aici aveam o lecție mai puternică decât oricare alta: nu poți juca la cacealma cu norocul. Pokerului nu-i păsa de motivele pentru care eram eu pe jos. N-aveam cui să-i adresez o reclamație, o plângere de tipul: „Dar e Evenimentul Principal!” Nu conta *de ce*. Emoții sau stres, migrenă sau toxiinfecție, cărțile continuau să se împartă. Mesajul era clar. Puteam să planific oricât voiam, dar factorul X putea oricând să-mi vină de hac. Rezultatul avea să fie ca atare. Puteam doar să fac maximul cu lucrurile pe care le puteam controla, iar restul... ei bine, restul nu era la latitudinea mea.

În timp ce contemplam meritele ideii de a muri chiar acolo în raport cu aceea de a-mi aduna energia și a mitui pe cineva să-mi pună într-o pungă bruma de jetoane rămase, înainte să mă târască și să mor într-un loc mai puțin lipicios și urât mirositor decât cabina de toaletă, am auzit sunetul cunoscut al alertei pentru mesaje de pe telefonul meu. Era antrenorul, Erik Seidel. „Cum merge?”, mă întreba. Suficient de simplu. Voia să vadă ce făcea studenta sa în cea mai mare misiune. Hohotele

de sus se auzeau tot mai tare. Mi-am adunat restul de forțe și i-am răspuns.

„Bine. Puțin peste medie la jetoane.” Era adevărat, din câte știam. „Mă țin tare.” Mai puțin adevărat, dar, hei, întotdeauna am fost optimistă.

„Bine, noroc”, a venit reacția lui. O, Eric, habar n-aveai cât de multă nevoie aveam exact de acest lucru. De o perfuzie zdravănă cu tradiționalul noroc.

O miză mai mare

NEW YORK, SFÂRȘITUL VERII LUI 2016

Dar, în ciuda costului și a pericolelor sale, nu există educație mai bună pentru viața între oameni decât masa de jocuri de noroc, mai ales cea de poker.

CLEMENS FRANCE, *The Gambling Impulse*, 1902*

Din partea cealaltă a camerei, văd cunoscuta șapcă de baseball a lui Erik Seidel stând pe banchetă, lângă el. Știu că e cunoscută, deoarece l-am studiat cu atenție, de la distanță. I-am analizat de pe margine personalitatea (sau măcar ce pare să fie personalitatea lui). Nu e ca majoritatea profesioniștilor care caută lumina reflectoarelor, acei jucători care adoră camera, adoră publicul, adoră să-și facă numărul, oricare ar fi el (crize de furie, agresivitate nebună, flecăreală permanentă la masă). El e liniștit. Rezervat. Extrem de atent. Pare să joace cu intenție și precizie. Și e un câștigător: are mai multe brățări de la World Series of Poker, titlul de la World Poker Tour, câștiguri de zeci de milioane de dolari. Am ales cu grijă. Până la urmă, sunt pe cale să-i cer să-și petreacă următorul an din viață cu mine: o cerere în căsătorie, dacă vreți, de la prima întâlnire. Era esențial să-mi fac bine temele.

Pentru prima dată în ceva vreme, am emoții – *pe bune*. Mi-am ales ținuta cu grijă: sofisticată, dar nu rigidă; serioasă, dar nu exagerat. Genul de persoană în care poți să ai încredere

* Dacă nu se menționează altfel, toate variantele în limba română ale citatelor din această carte îi aparțin traducătoarei (n.t.).

și pe care te poți baza, dar cu care e distractiv și să bei ceva. Va fi o seducție complicată.

Ne întâlnim la o versiune hollywoodiană a unei cafenele franțuzești. Am ajuns mai devreme, dar el e deja acolo. Iată-l în colțul drept îndepărtat al încăperii, așezat la o masă de bistro care pare prea mică pentru membrele lui deșirate și corpul său de 1,98 metri. Poartă un tricou închis la culoare care îi scoate în evidență fața palidă și concentrată și citește o revistă. Spre ușurarea mea, pare să fie un *New Yorker*, ediția de la sfârșitul lui august (cea cu peisajul oceanic realizat de Sempé în tonuri stinse de acuarele). Un jucător de poker care citește *The New Yorker* e genul meu de jucător. Cu grijă, ca un copoi pe urmele mirosului, temător să nu sperie prada, mă apropii de masă.

Erik Seidel e cu siguranță cel mai modest campion de poker din lume. În afara premiilor obținute la joc, lucrul care îl scoate în evidență printre ceilalți jucători e longevitatea lui; concurează încă pentru primul loc, așa cum a făcut de la începutul carierei sale, la sfârșitul anilor 1980. E destul de greu: jocul s-a schimbat mult în ultimii treizeci de ani. La fel ca în cazul atâtor fațete ale lumii moderne, elementele calitative ale pokerului au fost trecute cu vederea în favoarea celor cantitative. Măsura depășește intuiția. Statistica întrece observația. Teoria jocului câștigă în fața instinctelor. Am observat această tendință și în domenii îndepărtate, precum psihologia (unde psihologia socială a făcut loc neuroștiințelor) sau muzica, unde experții și algoritmiile cuantifică nu doar ce vrem să ascultăm, ci și cum trebuie structurată o piesă pentru maximum de succes, până la fracțiunea de secundă. Pokerul nu e diferit. Mesele sunt pline de doctori de la Caltech. Fișele imprimate cu coloane de statistici sunt o priveliște obișnuită. O conversație rareori durează mai mult de câteva secunde fără ca unul sau altul să

nu menționeze GTO (*Game Theory Optimal**) sau +EV (*positive expected value***). Discuțiile despre frecvențe sunt mai dese decât cele despre sentimente. Însă, în ciuda predicțiilor că stilul lui de joc – unul psihologic, bazat mai puțin pe rezultate matematice și mai mult pe înțelegerea elementului uman – avea să-l transforme într-un dinozaur, Erik rămâne printre primii. În lumea bombastică a pokerului profesionist, plină de testosteron și înjurături, bazată pe orgolii, Erik e atipic nu doar în ce privește stilul său rezervat de a fi. S-ar putea să fie singurul jucător profesionist membru al Academiei de Muzică din Brooklyn, dornic să zboare în celălalt capăt al țării ca să-l vadă pe Dave Chappelle într-un spectacol de stand-up comedy sau cu o cunoaștere aproape enciclopedică a ultimelor noutăți gastronomice, din Los Angeles până în Manila. Cu siguranță e singurul profesionist care preferă New Yorkul, și nu Vegasul – și care are, pe lângă obișnuita casă din Vegas, o locuință secundară în partea de vest a Manhattanului, în zona în care a crescut. Curiozitatea sa e sinceră și nelimitată, iar entuziasmul lui pentru viață e absolut contagios.

„Îi știi pe Julia și Angus Stone?”, întreabă el direct, prima dată când ne întâlnim.

Cine? Nici nu știi din ce categorie fac parte numele. Autori de care n-am auzit niciodată? Actori de care nu am cunoștință? Oameni oarecare din New York pe care Erik crede că ar trebui să-i cunosc? Se pare că sunt muzicieni. Sper că nu i-am pierdut interesul, că sunt destul de sofisticată ca să trec testul cu turnesol. Mă emoționez tot mai tare.

„Sunt foarte speciali. Un duet frate-soră din Australia. I-am auzit cântând de multe ori.”

* Expresie folosită, în general, în limba engleză. O traducere aproximativă ar fi „soluția optimă din teoria jocului” (n.t.).

** În traducere, „valoarea pozitivă așteptată” (n.t.).

„Foarte special” e o expresie pe care voi ajunge s-o cunosc bine. Birbigs: foarte special. Noua producție din *Othello*: foarte specială. Un minuscul bar neconvențional de sushi, departe de centrul Vegasului, unde mergem la cină în prima mea călătorie în Orașul Păcatului: foarte special. Un jucător profesionist de poker pe nume LuckyChewy: foarte special. Sunt mai tânără decât el cu un sfert de secol, dar discutând îmi dau seama că am uitat cum e să te bucuri de experiențe noi. Sunt leneșă. Mă simt blazată. Prefer să mă cuibăresc și să stau acasă decât să văd ultimul discurs de la 92Y sau o formație canadiană obscură cântând la Joe’s Pub. (Erik mă târăște la ambele și, de fiecare dată, are dreptate. În lunile următoare, playlistul meu se va umple cu recomandările sale, la fel ca preferințele mele de stand-up, lista de pe Netflix și lista de piese de teatru pe care „trebuie” să le văd, deși desigur că nu ajung niciodată la ele. E ca o listă de evenimente din oraș în formă umană.) Seara mea ideală: cina acasă, niște vin, niște ceai, o carte sau un film în pat. Răspunsul lui: ești în New York, cel mai grozav oraș din lume! Uite ce pierzi!

Abordează pokerul cu aceeași pasiune și curiozitate constantă. Adoră să urmărească jucătorii în ascensiune, e la curent cu cele mai recente aplicații și programe, nu presupune niciodată că a învățat tot. Refuză să se plafoneze. Dacă ar trebui să-i atribui un motto general, ar fi acesta: viața e prea scurtă ca să te complaci. Într-adevăr, când inevitabil îi adresez întrebarea pe care o primește cel mai des – ce sfat le-ar da jucătorilor de poker aspiranți – răspunsul său are doar trei cuvinte: să fie atenți. Trei cuvinte simple, pe care cel mai adesea le ignorăm. Prezența e mult mai dificilă decât calea rezistenței minime.

L-am văzut pe Erik prima dată așa cum îmi imaginez că o fac majoritatea începătorilor în ale pokerului: în filmul *Rounders* din 1998. Din multe puncte de vedere, acesta a adus pokerul în

atenția maselor: povestea unui student genial la Drept (Matt Damon) care își plătește studiile cu câștigurile de la poker, renunțând în final complet la Drept ca să joace cu normă întreagă. Iar jocul care inspiră cel mai mult personajul lui Damon, redat pe fundal și analizat la infinit pe parcursul filmului, este ultima masă din finala WSOP din 1988, dintre Erik Seidel și Johnny Chan. Johnny afurisitul de Chan, maestrul, spun iar și iar comentatorii. Și Erik Seidel, puștiul care nu știe ce l-a lovit. Cel mai cunoscut joc de poker din lumea nepokeristică. Damele lui Seidel învinse de chinta lui Chan: capcana expertului pentru o victimă inconștientă.

Chan era campionul mondial la acea vreme. Seidel era la primul său turneu major. Trecuse de 165 de concurenți ca să ajungă acolo, la masa finală, unul dintre ultimii doi jucători. Era o performanță extraordinară și începutul unei cariere incredibile.

Filmul a fost un succes în campusurile universitare. A apărut la sfârșitul anilor 1990 și, până la începutul anilor 2000, fiecare tânăr contempla o viață în care își plătea studiile din câștigurile de la poker. La momentul respectiv, mie nu-mi păsa de poker; habar n-aveam ce era o chintă sau de ce Chan îl „prinsese” pe Seidel cu ea. Nu știam nimic; era o limbă străină pe care n-aveam niciun interes s-o învăț. Însă în final, când am urmărit filmul, câțiva ani mai târziu, o replică a lui Matt Damon pe când contempla meciul dintre Seidel și Chan m-a marcat: nu trebuia să joci cărțile. Trebuia să joci omul. Un clișeu, într-adevăr, dar unul care m-a atins la coarda sensibilă, care surprindea mare parte din ce credeam eu despre lume. Psihologie. Autocontrol. Disponibilitatea să-ți ascunzi chinta până la sfârșit, așa cum a făcut Chan, să șezi pe cea mai bună mână posibilă atât de discret încât să-ți păcălești adversarii, făcându-i că creadă că te bat, în vreme ce tu ai câștigat deja de mult. Nu trebuia să știi ce era o chintă ca să vezi atracția și frumusețea strategică.